

Posudok oponenta na habilitačnú prácu JUDr. Anny Vartašovej, PhD.,
spracovanú na tému
„Právomoci obcí pri ukladaní a správe dane z nehnuteľností so zameraním na
krajské mestá“

Posudzovaná habilitačná práca sa venuje stabilne aktuálnej téme. Miestne dane, a spomedzi nich osobitne daň z nehnuteľností, stále nie sú, čo do významu, v prostredí slovenskej verejnej správy dostatočne docenené. Považujem za dôležité venovať im, ako aj postaveniu obcí pri ich ukladaní a spravovaní, permanentnú pozornosť. Prispieva to hĺbke ich teoreticko-právneho rozpracovania, ale vytvára aj potenciál pre vzbudenie pozornosti normotvorcov a administrátorov tak, aby právna úprava miestnych daní i jej praktická aplikácia dôsledne rešpektovali predovšetkým ich význam pre samostatnosť postavenia obcí ako jednotiek územnej samosprávy, ale aj teleologickú orientáciu parciálnych právnych inštitútov predmetnej daňovo-právnej regulácie ako celku. Voľbu témy habilitačnej práce preto hodnotím kladne.

Ako cieľ práce si autorka stanovila výskumnú otázku, *„ako obce v SR (v zastúpení vzorkou krajských miest) využívajú svoje kompetencie na realizáciu jednotlivých funkcií dane z nehnuteľností a uplatňovanie vlastnej daňovej politiky“*. V citovanom vymedzení cieľa považujem za dôležité spresnenie uvedené v zátvorke, ktoré zužuje cieľovú orientáciu na krajské mestá. Zároveň je podľa môjho názoru diskutabilné, či krajské mestá vykazujú dostatočnú reprezentatívnosť vo vzťahu k obciam v Slovenskej republike, a či môžu predstavovať „vzorku“ zastupujúcu slovenské obce. Definitívnu akceptovateľnosť autorkou vymedzeného cieľa však určujú hlavne praktické hľadiská, keďže v prostredí slovenského obecného zriadenia by ustálenie reprezentatívnej vzorky spomedzi všetkých (takmer 3 000) obcí predstavovalo úlohu splniteľnú azda iba v diele podstatne presahujúcom akceptovateľný rozsah habilitačnej práce. Zároveň je otázne, či by v prostredí výraznej veľkostnej fragmentárnosti slovenských obcí determinujúcej podstatné rozdiely v ich schopnosti kvalifikovane plniť úlohy v oblasti ukladania a správy miestnych daní bolo rozšírenie výskumného záberu ďaleko za hranice množiny ôsmich krajských miest vhodným na účely preukazovania vedeckých a pedagogických spôsobilostí habilitantky. Definovaný cieľ, aj s jeho dôležitým upresnením, preto považujem za korektný.

Z hľadiska štruktúry práce konštatujem, že habilitačná práca sa, okrem úvodu a záveru spojeného s diskusiou, člení na tri kapitoly, ktorých obsah je ďalej rozvrstvený do viacerých podkapitol. Vo formálnej rovine oceňujem, že habilitantka obsah svojho diela nerozdelila do veľkého počtu malých systematických celkov, ale, naopak, usilovala sa vytvárať menší počet podkapitol ako tematicky koncentrovaných celkov dostatočne vyčerpávajúcich čiastkové témy. Vďaka tomu sa habilitačná práca stáva čítavou a schopnou udržiavať pozornosť čitateľa natoľko, že je ako celok študovateľná naraz a v celej svojej kompaktnosti. K popísanému výsledku prispieva aj skutočnosť, že habilitantka usporiadala tematické vrstvy svojej práce logickým spôsobom, teda sledujúc myšlienkovú líniu od všeobecných poznatkov o podstate dane z nehnuteľností, cez zodpovedajúcu právnu úpravu na ústavnej i podústavnej úrovni, až k analýze vybranej vzorky krajských miest.

Habilitačná práca má 174 strán, čo považujem za primeraný rozsah diela, ktorého úlohou je overiť vedeckú, no i pedagogickú spôsobilosť uchádzača o titul „docent“. Habilitantka dielo obohacuje o rozsiahly poznámkový aparát, čím sa jej darí dosiahnuť potrebnú intenzitu koncentrácie samotného textu na analyzovanú parciálnu tému, no súčasne dokumentuje orientáciu v dostupnej vedeckej spisbe.

Metodologická stránka práce je v úvodných častiach založená na kombinácii metódy deskriptívnej a explanačnej, ktoré sú však už v tejto fáze rozpracovania témy významne obohatené o stručné komparatívne odkazy na základné črty zdaňovania nehnuteľností vo vybraných štátoch Európy i sveta. Pozitívne je potrebné hodnotiť, že autorka neoslabuje koncentráciu na tematické zameranie jednotlivých podkapitol rozsiahlymi rekapituláciami právnych regulácií v zahraničných modeloch dane z nehnuteľností. Namiesto toho ponúka popis podstaty vybraných črt, a pre oboznamovanie sa s podrobnosťami odkazuje na relevantné vedecké zdroje, čo predstavuje vhodnú a primeranú kombináciu dokumentujúcu tak vedecké (schopnosť extrahovať podstatu), ako aj pedagogické (vysvetľujúci prvok spojený s udrzaním pozornosti čitateľa) spôsobilosti habilitantky. V ďalších častiach práce autorka využíva osvedčenú kombináciu analyticko-syntetických metód, ktoré sú v tretej kapitole významne dopĺňané komparatívnym prvkom, metódou interview, analýzou založenou na explorácii, ako aj deskriptívnou štatistikou. V už spomenutej tretej kapitole habilitantka transparentne odhaľuje metodologické pozadie výskumu realizovaného na vzorke krajských miest a následne predkladá detailnú analýzu prístupu jednotlivých krajských miest k tvarovaniu dane z nehnuteľností v ich podmienkach. Záver práce predstavuje rozsiahly sumár zistení habilitantky spolu s jeho využitím na prednesenie vlastných názorov a hodnotení postavenia a významu dane z nehnuteľností v Slovenskej republike. Ide teda o zúročenie poznatkov nadobudnutých metodologicky korektným a rozpoznateľným skúmaním a spracovaním analyzovanej témy.

Sumárne považujem posudzovanú prácu za veľmi poctivý príspevok do odbornej diskusie usilujúcej prispieť ku garancii miesta dane z nehnuteľností v daňovom systéme SR, ktoré zodpovedá jej významu determinovanému jej nerozlučnou spätosťou s dôležitosťou obcí ako základu územnej samosprávy v štáte, ktorý má ambíciu byť demokratickým a podporujúcim občiansku participáciu. Habilitantka poctivosťou spracovania predmetnej témy bezpochyby prispela k napĺňaniu uvedeného úsilia. Vystihla črty dane z nehnuteľností, ktoré sú podstatné nielen pre identifikáciu jej funkčného základu, ale aj pre definovanie jej pozície plnohodnotnej súčasti daňovej sústavy vyznačujúcej sa dôkladným využitím jej fiskálneho potenciálu. Posudzovaná habilitačná práca je z tohto pohľadu jednoznačne prínosom. Zvolenú tému spracúva originálnym spôsobom, na báze skúmania priemetu teoretickoprávnych základov daňového práva, ako aj základov územnej samosprávy v aktuálnej právnej úprave a v aktuálnych podmienkach jej využívania krajskými mestami v Slovenskej republike. Posudzované spracovanie takto napĺňa cieľ práce, spočívajúci v odpovedi na výskumnú otázku o využívaní svojich kompetencií obcami v Slovenskej republike (reprezentovanými krajskými mestami) na realizáciu jednotlivých funkcií dane z nehnuteľností a na realizáciu vlastnej daňovej politiky.

Habilitantka využila pri spracovaní práce reprezentatívnu vzorku domácej a zahraničnej odbornej i vedeckej spisby, ako aj relevantné elektronické zdroje. Preukázala schopnosť tvorivo s nimi pracovať a vytvoriť dielo, ktoré je pre daňové právo prínosom. Súčasne preukázala svoje pedagogické zručnosti, a to dokumentovaním schopnosti vystihnúť podstatu skúmaného objektu a usporadúvať nadobudnuté poznatky logickým a zrozumiteľným spôsobom. Vykázaná miera zhody posudzovanej habilitačnej práce s inými dokumentmi v centrálnom registri záverečných prác, rigorózných prác a habilitačných prác predstavuje 17,73 %, čo nespochybňuje jej originalitu a pôvodnosť.

Posudzovanú habilitačnú prácu odporúčam na obhajobu a po jej úspešnom priebehu navrhujem JUDr. Anne Vartašovej, PhD., udeliť vedecko-pedagogický titul „docent“ v odbore habilitačného konania a inauguračného konania Obchodné a finančné právo.

Otázky do diskusie:

1. V práci sa okrem iného venujete limitácii sadzieb dane z nehnuteľností zákonom, teda štátom ako subjektom verejnej moci odlišným od obcí. Aký je Váš názor na právnu úpravu, ktorá nezavádza žiadne limity sadzby dane z nehnuteľností (aj vo svetle nálezu Ústavného súdu SR vo veci sp. zn. PL. ÚS 5/2012)?
2. Právomoc Finančného riaditeľstva SR rozhodovať o odvolaniach proti rozhodnutiam obce vydávaným pri správe dane z nehnuteľností označujete na str. 67 habilitačnej práce ako významnú legislatívnu nedôslednosť. Vysvetlite, prosím, tento svoj názor.
3. Na str. 149 habilitačnej práce odkazujete na príklad Mesta Banská Bystrica, ktoré využíva len dve z 20 kategórií oslobodení ponúknutých zákonodarcom v § 17 ods. 2 a 3 ZoMD, a zistenie hodnotíte ako náznak, že zákonný výpočet neponúka oslobodenia, ktoré by azda mesto malo záujem využiť. Mohla by, podľa Vášho názoru, obec (mesto) svojím VZN zaviesť aj oslobodenia, ktoré ZoMD explicitne nepredpokladá?

Košice, 17. marca 2026

doc. JUDr. Martin Vernarský, PhD.

oponent